

Aile Stresini De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Stresini De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16432>

Özet

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği (ASÖ) ya da orijinal ismiyle **The Questionnaire on Resource and Stress-F (QRS-FT)**, ailelerin yaşadığı stresi ve stres kaynaklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Türkiye'de 2001 yılında Dr. Sema Kaner tarafından geliştirilmiş olup, özellikle kronik hastalıklar veya engellilik durumu olan bireylere sahip ailelerin karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma kaynaklarını değerlendirmeye odaklanmaktadır. Uyarılma çalışması, ölçeğin Türkiye'deki araştırmalarda kullanılmasına yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik özelliklerine sahip olduğunu göstermiştir.

Ölçeğin temel amacı, aile üyelerini etkileyen stres faktörlerini sistematik olarak belirlemek ve böylece psikolojik müdahale programlarına rehberlik etmektir. Kaner'in çalışması, QRS-FT'nin faktör yapısını inceleyerek, orijinal ölçeğin boyutlarını Türkçe kültürü bağlamında da uygunluğunu araştırmıştır. Bu ölçek, aile psikolojisi ve klinik psikoloji alanlarında önemli bir değerlendirme aracı olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Aile stresi, QRS-FT, kaynak ve stres anketi, psikometrik özellikler, uyarılma, aile üyeleri, faktör yapısı, Sema Kaner, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Sema Kaner (Uyarılma Yazarı)

Amaç

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, ailelerin üyelerinden birinin özel bir durumu (örneğin, kronik hastalık, engellilik veya gelişimsel yetersizlik) olması nedeniyle yaşadığı stres düzeyini kapsamlı bir şekilde ölçmektir. Ölçek, sadece stresin genel seviyesini değil, aynı zamanda bu strese katkıda bulunan spesifik alanlar ve stresle başa çıkmada kullanılabilecek kaynaklar da belirlemeyi hedefler.

Türkçe uyarılma çalışması, özgün ölçeğin (QRS-F) kültürel geçerliliğini sağlamak ve Türkiye'deki ailelerin karşılaştıkları kendine özgü stres faktörlerini yansıtabilecek bir araç sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, ölçeğin faktör yapısı yeniden incelenmiş ve elde edilen sonuçlar, ölçeğin psikolojik araştırmalarda ve klinik değerlendirmelerde kullanılmasına olanak tanımıştır.

Yapı

ASÖ (QRS-FT), **aile stresi** kavramının çok boyutlu bir yapı olarak ele alınır. Ölçek, sadece bireyin değil, tüm ailenin yaşadığı yükü ve zorlukları ölçmektedir. QRS-FT'nin ölçtüğü temel yapı, aile sistemindeki kaynakların tükenmesi veya yetersiz kalması sonucu ortaya çıkan psikolojik ve sosyal baskıdır. Bu yapı genellikle, engelli bireyin ihtiyaçları, aile içi rollerdeki değişimler, sosyal destek eksikliği ve gelecekle ilgili endişeler gibi alt boyutlardan oluşur.

Ölçek, stresin kaynaklarını ve ailenin bu stresle başa çıkma kapasitesini değerlendirerek, stresin yalnızca olumsuz yönlerini değil, ailenin dayanıklılık potansiyelini de dolaylı olarak yansıtır. Bu çok boyutlu yaklaşım, araştırmacıların ve klinisyenlerin aileye özgü müdahale stratejileri geliştirmesine yardımcı olur.

Geçerlik

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması için Kaner (2001) tarafından kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin amaçladığı yapıyı ne ölçüde doğru ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamıştır. Çalışmalar sonucunda, QRS-FT'nin araştırmalarda kullanılmak üzere yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan geçerlik analizleri, genellikle yapı geçerliliği ve ayrılcık geçerliliği içermektedir. **Faktör analizi** sonuçları, ölçeğin teorik yapısına uygun bir faktör dağılımı göstererek yapı geçerliliğini desteklemiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin Türk kültürüne özgü stres faktörlerini de başarıyla yansıtabileceğini işaret etmektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, ölçüm sonuçlarının tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirir. Kaner (2001) tarafından yapılan güvenilirlik analizleri, QRS-FT'nin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. İç tutarlılık genellikle **Cronbach Alfa** katsayısıyla rapor edilir.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ortak sonucu, ölçeğin hem tutarlı hem de doğru ölçümler sağladığını teyit etmektedir. Bu durum, QRS-FT'nin psikoloji, eğitim bilimleri ve sosyal hizmetler alanlarındaki araştırmalarda güvenle kullanılabilirliğini anlamına gelmektedir.

Faktör Analizi

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği (QRS-FT) uyarlaması kapsamında **faktör yapısı** detaylı olarak incelenmiştir. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını ve bu boyutların aile stresinin teorik yapısıyla ne kadar örtüştüğünü ortaya koyar. Orijinal QRS-F,

Kaynaklar

Kaner, S. (2001). Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği (The Questionnaire on Resource and Stress-F) Faktör Yapısı, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1), 1-10.

Kaner, S. (2001). Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği (QRS-FT) makalesinin çevrimiçi bağlantısı: dergiler.ankara.edu.tr.

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği PDF dosyası: aile-stresini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Aile Stresini Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Bu bölüm, ölçeğin maddeleri yayımlandığında buraya eklenecektir.